Valtiovarainministeriö

Kekäläinen Antti (VM)
Järvenpää Soila (VM)

Neuvostoraportti

19.10.2023

EU/8/2023-VM-146

Ecofin-neuvoston 17.10.2023 ja Euroryhmän sekä laajennetun kokoonpanon kokoukset 16.10.2023, Luxemburg; Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.10.2023 sekä Euroryhmä ja laajennettu kokoonpano 16.10.2023

Ecofin-aamiaisen yhteydessä käytiin keskustelu finanssipoliittisten sääntöjen muuttamisesta. Puheenjohtajan mukaan jäsenmailla on erilaisia näkemyksiä, jotka tulee ymmärtää. Marraskuun Ecofin-neuvostossa (9.11.) on tarkoitus käsitellä puheenjohtajan kokonaiskompromissiehdotusta asiasta.

Ecofin-neuvostossa puheenjohtaja ja komissio kertoivat ajankohtaisista rahoitusmarkkinasääntelyhankkeista. Lisäksi neuvosto hyväksyi Portugalin, Tšekin, Slovenian, Alankomaiden ja Espanjan päivitettyjä elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevat täytäntöönpanopäätökset. Samalla komissio antoi tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanon tilanteesta.

Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutukset asiakohdassa puheenjohtaja kertoi Ukrainan tukivälineestä sekä Venäjän jäädytetyistä varoista käydyistä keskusteluista neuvostossa. Lisäksi neuvosto hyväksyi päätelmät ilmastorahoituksesta 30.11.-12.12.2023 pidettävään YK:n ilmastonmuutoskonferenssiin (COP28). Neuvosto sai myös komission ja puheenjohtajamaan lyhyen tilannekatsauksen lokakuun G20/IMF-kokouksista. Muissa asioissa neuvosto sai komission tilannekatsauksen rahoituspalvelualan lainsäädännön toimeenpanosta.

Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa käytiin vuoropuhelu Yhdysvaltain valtiovarainministeri Janet Yellenin kanssa taloustilanteesta sekä globaaleista riskeistä lyhyen ja pitkän aikavälin näkymille Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Lisäksi keskusteltiin Euroopan pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden tilanteesta. Keskusteluissa kuultiin markkinatoimijoiden kokemuksia rahoituksen saamisesta sekä sijoittamisesta eurooppalaisille pääomamarkkinoille. Lopuksi kuultiin tulevasta eurohuippukokouksesta. Euroryhmän varsinaisessa kokoonpanossa käytiin keskustelua euroalueen vuoden 2023 suositusten täytäntöönpanosta ja elpymis- ja palautumistukivälineestä. Lisäksi saatiin tilannekatsaus digitaalisesta eurosta. Euroryhmässä kuultiin myös Marrakeshin kansainvälisistä kokouksista.

Ecofin-aamiainen 17.10.2023

Ecofin-aamiaisella kuultiin euroryhmän puheenjohtajan suullinen tiedonanto edellisen päivän euroryhmän kokouksista sekä komission tilannekatsaus makrotaloudellisesta tilanteesta. Lisäksi Puolan ministeri esitti toiveen, että EU:n päästökauppajärjestelmä otettaisiin Ecofin-neuvostossa säännöllisin väliajoin keskustelun aiheeksi.

Ecofin-aamiaisen yhteydessä käytiin myös keskustelu finanssipoliittisten sääntöjen muuttamisesta. Jäsenvaltiot kannattivat pääsääntöisesti sitä, että säännöistä tulisi päästä sopuun tämän vuoden aikana. Keskustelussa esille nousivat erityisesti komission delegoitujen asetusten käyttö ehdotuksessa, pj:n ehdotus puolustusmenojen huomioimisesta osana relevantteja tekijöitä liiallisen alijäämän prosessissa (EDP), neuvoston roolin vahvistaminen yleisen poikkeuslausekkeen osalta, velkatasojen ja alijäämien vähentämisen turvalausekkeet sekä investointien ja uudistusten huomioiminen kehikossa.

Ecofin-neuvosto 17.10.2023

Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen

a) **Asetus talouspolitiikan ja monenvälisen julkisen talouden valvonnan tehokkaasta yhteensovittamisesta**
b) **Asetus liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä**

Puheenjohtaja kertoi pyrkivänsä etenemään nopeasti kunnianhimoisessa aikataulussa. Asiasta on käyty teknistä keskustelua, mutta myös poliittisia asioita on noussut esiin. Puheenjohtajan mukaan jäsenmailla on erilaisia näkemyksiä, jotka tulee ymmärtää. Puheenjohtaja toivoi, että marraskuun Ecofin-neuvostossa 9.11.2023 saadaan käsittelyyn kokonaiskompromissiehdotus, jotta ehdotuksen kanssa voidaan mennä eteenpäin.

Komissio kiitti puheenjohtajaa hyvästä työstä ja tuki hankkeen edistämistä. Komissio toivoi, että komission ehdotuksen ydinfilosofiasta pidetään kiinni ja otetaan huomioon jäsenmaiden tarpeet. Investoinneille sekä kasvua tukeville toimille tulee olla mahdollisuuksia. Komission mukaan avoimista kysymyksistä tarvitaan nopeasti kompromissi.

Asiasta oli käyty keskustelu Ecofin-ministerien aamiaisella eikä keskustelua enää jatkettu neuvostossa.

Muut asiat: Tilannekatsaus vireillä oleviin rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeisiin

Puheenjohtaja kertoi jatkavansa sääntelyhankkeiden edistämistä laajalla rintamalla. Puheenjohtaja pyrkii saavuttamaan yleisnäkemyksen markkinarakenne-ehdotuksen (EMIR) osalta. Lisäksi useissa toimielinten välisissä trilogi-neuvotteluissa on edistytty niin, että pj. toivoo lopullisen sovun löytyvän vuoden loppuun mennessä. Rahanpesuntorjuntaviranomaisen suhteen hakemusprosessi on käynnistetty. Komissio kehotti jälleen neuvostoa löytämään lisäpanostuksia erityisesti pääomamarkkinaunioniin liittyvien esitysten edistämiseen.

Ranska kehotti komissiota toimiin kaivostoiminnan ja kriittisten mineraalien saamiseksi taksonomian piiriin. Tšekki, Saksa ja Ruotsi antoivat tukensa tälle. Suomi kertoi tukevansa komission kestävän rahoituksen päämääriä ja siksi myös kannattaa kaivostoiminnan lisäämistä taksonomiaan. Komissio lupasi palata asiaan seuraavassa neuvostossa.

Muut asiat: Tilannekatsaus rahoituspalvelualan lainsäädännön toimeenpanoon

Komissio esitteli taulukkoa rahoituspalvelualan lainsäädännön toimeenpanosta. Kokonaisuudessa ollaan saavutettu edistystä ja komissio pyrkii auttamaan jäsenvaltioita mahdollisten ongelmien kanssa.

Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen: Direktiivi jäsenmaiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista

Asiasta oli käyty keskustelu Ecofin-aamiaisella eikä keskustelua enää jatkettu neuvostossa.

Euroopan talouden elpyminen

a) Elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpano
b) Elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset neuvoston täytäntöönpanopäätökset

Asiakohdassa komissio antoi tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) toimeenpanosta julkaisemansa vuosiraportin pohjalta ja esitteli lyhyesti Portugalin, Tšekin, Slovenian, Alankomaiden ja Espanjan päivitetyt elpymis- ja palautumissuunnitelmat (RRP) ja niistä tehtävät neuvoston täytäntöönpanopäätökset. Puheenjohtaja lupasi tehdä kaikkensa, että jäsenvaltiot ehtivät päivittää RRP-suunnitelmansa vuoden loppuun mennessä.

Komission mukaan elpymis- ja palautumistukiväline on edistänyt investointeja ja uudistuksia EU:ssa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien kautta ollaan myös vastattu jäsenvaltioiden maakohtaisiin suosituksiin (CSR), jotka ovat vauhdittaneet rakenteellisten uudistusten edistymistä. Komissio on myös julkaissut metodologian maksujen peruuttamiselle, joka lisää välineen läpinäkyvyyttä. Komission mukaan välineen toimeenpano on kiihtynyt viime aikoina, mutta sitä tulee vielä vauhdittaa. Komissio arvioi parhaillaan 13 maksupyyntöä, joiden kautta maksettaisiin 40 mrd. euroa. Komissio viittasi Euroopan tilintarkastustuomioistuimen (ETT) raporttiin, jossa oli löydetty huomauttamista 15 maksupyynnön osalta. Komissio ei yhtynyt näihin huomioihin.

Komissio esitteli lyhyesti käsiteltävien suunnitelmien päivitykset. Portugali, Tšekki, Alankomaat, Slovenia ja Espanja kommentoivat lyhyesti esittelyä osaltaan.

Puheenjohtaja totesi, että esillä olleille päivitetyille suunnitelmille oli jäsenvaltioiden tuki.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Puheenjohtaja totesi, että Ukrainan tukivälineestä keskustellaan osana monivuotisten rahoituskehysten (MFF) väliarviota. Pj:n mukaan neuvottelut ovat edistyneet kiihtyvällä vauhdilla ja tämä on tärkeää, koska Ukrainan makrotaloudellinen rahoitustuki (MFA+) loppuu tänä vuonna. Puheenjohtajan mukaan työtä on vielä edessä. Puheenjohtaja kertoi myös lyhyesti keskusteluista Venäjän jäädytetyistä varoista. Puheenjohtaja on pyrkinyt edistämään keskusteluja parhaansa mukaan.

Komission mukaan sodasta huolimatta Ukrainan taloudellinen tilanne on parantunut viime aikoina. Komissio viittasi IMF:n arvioon, jonka mukaan Ukrainan välitön tarve vuodelle 2024 on noin 38,5 mrd. dollaria. Komissio muistutti myös kansainvälisten kumppaneiden roolista Ukrainan tukemisessa. Lisäksi komissio tukee sitä, että Venäjän varat pysyvät jäädyttyinä niin kauan kuin sotatoimet jatkuvat Ukrainassa ja komissio pyrkii edistämään keskusteluja myös Venäjän jäädettyjen varojen käytön osalta. Komissio kertoi myös, että Ukrainan etupainotteinen tukeminen on keskustelun alla ja mitä pikemmin saadaan sopu MFF-välitarkastelusta, niin tätä voidaan konkreettisesti alkaa toteuttaa.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa, Suomi mukaan lukien, korostettiin Ukrainan tuen jatkuvuutta.

Puheenjohtaja totesi, että Ukrainalla on vahva EU:n tuki ja Venäjän jäädytettyjen varojen suhteen edetään askel kerrallaan.

Päätelmät ilmastorahoituksesta 30.11.-12.12.2023 pidettävään YK:n ilmastonmuutos-konferenssiin (COP28)

Puheenjohtaja kertoi, että hyväksyttävänä olevat neuvoston päätelmät ilmastorahoituksesta on valmisteltu talous- ja rahoituskomiteassa (EFC) ja sen alakomiteoissa. Kuten edellisinä vuosina, päätelmät eivät sisällä vielä EU:n lukua ilmastorahoituksesta, koska ne ovat valmiita vasta lokakuun puolivälin jälkeen.

Komissio totesi, että aihe on tärkeä ja päätelmät vahvistavat EU:n ilmastorahoitustavoitteet. Komissio on tyytyväinen, että EFC on päässyt sopuun tekstistä.

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto hyväksyi päätelmät ja sen, että niitä päivitetään Coreperissa, kun luvut ovat varmistuneet.

G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 11.–13. lokakuuta 2023 pidetyn kokouksen ja IMF:n vuosikokousten seuranta

Puheenjohtaja kertoi kierrättävänsä kirjeen jäsenvaltioille G20-kokouksesta. Lisäksi puheenjohtaja kertoi, että Espanjan puheenjohtajuus Kansainvälisessä valuutta- ja rahoituskomiteassa (IMFC) päättyy ja kiitti kaikkia kollegoitaan tuesta.

Suomen edustajat
Valtiovarainministeri Riikka Purra (VM) ja virkamiesvaltuuskunta

<u>Euroryhmän laajennettu kokoonpano 16.10.2023</u>

1. Transatlanttinen taloudellinen vuoropuhelu

Ensimmäisessä asiakohdassa euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa keskusteltiin Yhdysvaltojen valtiovarainministerin Janet Yellenin kanssa globaaleista näkymistä, geopolitiikan kiristyneestä ilmapiiristä ja riskeistä tavoitteena luoda yhteinen näkemys toisiinsa liittyvistä lyhyen ja pitkän aikavälin haasteista Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Keskustelua käytiin talouspolitiikasta ja rahoitusasioista. Keskusteluissa nousi esille, että EU:n ja Yhdysvaltojen läheiset suhteet ovat tärkeämpiä kuin koskaan yhteisten arvojen edistämiselle. Näitä arvoja ovat vapaus, demokratia ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

Yellen kertoi Bidenin hallinnon olevan vahvasti sitoutunut Ukrainan rahoittamiseen. Yellen kertoi myös G7-maiden julkilausuman mukaisesti, että Yhdysvallat on valmis selvittämään, voidaanko keskusvastapuolissa säilytettävästä Venäjän valtion varallisuudesta saatava tuotot käyttää lainsäädännön sallimissa puitteissa esimerkiksi Ukrainan jälleenrakentamiseen. Kiinaan liittyen Yellen totesi, että Yhdysvallat haluaa terveen suhteen Kiinaan ja tarkoitus on hallita riskejä (de-risk) jotka liittyvät arvoketjuihin. Molempien maiden etu on avoin ja suora kommunikaatio konfliktien ja väärinymmärrysten välttämiseksi.

Tällä hetkellä keskusteluja talouden näkymistä ja haasteista käydään erittäin epävakaassa globaalissa ympäristössä. Euroryhmän laajennetun kokoonpanon keskusteluissa korostettiinkin, että toisiinsa liittyvien taloudellisten haasteiden ja nykyisten geopoliittisten riskien arvioiminen kokonaisuutena ei ole yksinkertaista. Suomi korosti, että myös kriittiseen infrastruktuuriin liittyy paljon riskejä, joten niiden kestokykyyn olisi syytä kiinnittää erityistä huomiota.

2. Euroopan pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden tulevaisuus: näkemystenvaihto markkinatoimijoiden kanssa pääomarahoituksen avaamisen ajureista EU:ssa.

Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa jatkettiin myös keskustelua pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden tulevaisuudesta. Keskustelua käytiin yhdessä markkinatoimijoiden kanssa. Keskustelemassa olivat vieraina Zoé Fabian, Eurazeo Growthin toimitusjohtaja, joka toi esille institutionaalisten sijoittajien näkökulman, ja Sebastian Siemiatkowski, Klarnan toinen perustaja ja toimitusjohtaja, joka kertoi kasvuyritysten näkökulmasta. Keskusteluissa kuultiin markkinatoimijoiden kokemuksia rahoituksen saamisesta sekä sijoittamisesta eurooppalaisille pääomamarkkinoille.

Painopiste keskusteluissa oli nopeasti kasvavissa eurooppalaisissa yrityksissä, jotka etsivät rahoitusta laajentumiseen, ja toisaalta sijoittajissa, jotka etsivät sijoitusmahdollisuuksia eri puolilta Eurooppaa. Keskustelujen tavoitteena oli auttaa löytämään ratkaisuja rahoituksen vapauttamiseen eurooppalaisilla pääomamarkkinoilla. Keskusteluissa nousi esille useita mahdollisia ratkaisuja pääomamarkkinoiden parantamiseksi. Näitä ovat esimerkiksi EU:n kasvuvaiheen rahoituksen lisääminen ja vahvan eurooppalaisen irtaantumismarkkinan kehittäminen.

3. Eurohuippukokouksen valmistelu

Lisäksi euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa käsiteltiin tulevaa eurohuippukokousta, joka on suunniteltu lokakuun lopulle. Puheenjohtaja kertoi raportoivansa eurohuippukokouksessa euroryhmän työn pääkohdista, viimeaikaisesta työstä ja tulevista prioriteeteista. Erityisesti puheenjohtaja painottanee euroryhmän työtä makrotalouden seurannan, finanssipolitiikan, digitaalisen euron, euron kansainvälisen roolin sekä pankkiunionin ja pääomamarkkinaunionin parissa.

<u>Euroryhmä 16.10.2023</u>

1. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien euroalueen prioriteetit ja toimeenpano

Euroryhmässä käytiin keskustelu komission arvion ja sihteeristön taustamuistion pohjalta euroalueen vuodelle 2023 annettujen suositusten täytäntöönpanosta ja elpymis- ja palautumistukivälineen roolista euroalueen tavoitteiden saavuttamisessa. Keskustelua käytiin euroalueen taloudellisista haasteista ja poliittisista painopisteistä ensi vuodelle. Euroryhmässä korostettiin, että lähitulevaisuudessa tärkeää olisi käsitellä inflaatiota ja sen vaikutuksia finanssipolitiikkaan, rahoitusvakauteen, palkkoihin ja työmarkkinoihin. Esille nousi myös tarve pohtia pidemmän aikavälin tulevaisuuden haasteita ja erityisesti kilpailukykyyn liittyviä haasteita.

2. Digitaalinen euro – tilannekatsaus projektin edistymisestä

Ministerit keskustelivat euroryhmässä myös digitaalisen euron hankkeen edistymisestä. Euroopan keskuspankin pääjohtaja antoi tilannekatsauksen ennen EKP:n neuvoston päätöstä siitä, jatketaanko hankkeen seuraavaa vaihetta. Komissio ja neuvoston puheenjohtaja kertoivat lisäksi meneillään olevasta työstä digitaalisen euron mahdollisen käyttöönoton oikeudellista kehystä koskevan ehdotuksen parissa.

3. Raportointi kansainvälisistä kokouksista

Kokouksen päätteeksi euroryhmässä kuultiin katsaukset Marrakeshin vuosikokouksista euroryhmän puheenjohtajalta, instituutioista ja kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean (IMFC) puheenjohtaja-valtiolta.

Suomen edustajat

Valtiovarainministeri Riikka Purra (VM), Alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM)